

ליל שבת קודש פרשת ראה ה'תשס"א

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' מ"ד המדבר מאמונה התלוי בפה של אדם, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, האמונה תולה בפה של אדם, בבחינת: "אודיע אמונתך בפי" (תהלים פ"ט), הינו על-ידי שמדברין האמונה בפה, זהו בעצמו אמונה, וגם על-ידי-זה באים לאמונה, ומחמת זה צריך לזהר מאד מדבורים של כפירה ואפיקורסות, אף-על-פי שאינו אומרם מלבד; הינו שהוא בעצמו מאמין ואינו פופר, חס ושלום, רק שהוא חוזר ואומר דברי אפיקורסות ששמע בשם אחרים, שהם אפיקורסים, והוא מתלוצץ מהם, אף-על-פי-כן גם מזה צריך לזהר מאד, פי הדבור הזה של כפירה מזיק לאמונה, גם הוא אסור גמור, פי על השם יתברך, ברוך הוא, אסור לומר דברי הלצות, אפלו בדרך שחוק, וכבר מבאר בספרים ובדברינו בכמה מקומות, להרחיק עצמו מאד מאד לבלי לעין כלל בספרי המחקרים הפילוסופיא, ואפלו מספרים של חקירה שחפרו גדולים מאחינו בני ישראל, גם מהם צריך להרחיק מאד, פי הם מזיקים מאד לאמונה, פי די לנו באמונתנו שקבלנו מאבותינו הקדושים, וזה כלל גדול ויסוד ועקר בעבודת השם-להיות תם וישר וכו', לעבד אותו יתברך בתמימות, בלי שום חכמות וחקירות כלל כלל לא וכו', עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מגלה לנו כאן את עוצם מעלת הדיבור, ואיך האדם יכול לזכות לאמונה על ידי כח הדיבור, כי על ידי שידבר תמיד דיבורי אמונה, ויחזור את האמונה בפיו בכל עת ובכל שעה, ותמיד יאמר אליו יתברך, "רבנו של עולם, אני מאמין בך באמונה שלימה", "רבנו של עולם, תזכה אותי לאמונה חזקה וברורה בך", וכן ידבר עם כל מכיריו ומיודעיו דיבורי אמונה, וכל משאו ומתנו יהיה באמונה, על ידי זה יזכה לאמונה באמת, כי האמונה תלוי בפה של האדם, וכמו שכתוב (תהלים פ"ט) אודיע אמונתך בפי, היינו אני מודיע לעצמי, וגם לכל מכיריי ומיודעיי, את אמונתך, על ידי דיבורי פי, כי הפה יש לה כח גדול לעורר את האדם לאמונה בו יתברך, שזהו העיקר, וכמו שאמר רביז"ל (שיחות הר"ן סי' ל"ג), אצל העולם אמונה הוא דבר קטן, ואצלי אמונה הוא דבר גדול מאד, ועיקר

האמונה היא בלי שום חכמות וחקירות כלל, רק בפשיטות גמור, כמו שהנשים וההמון עם הכשרים מאמינים, ואף על פי שאולי לעת עתה אין האדם מרגיש את האמונה בפנימיות לבו, ונדמה לו שהוא עדיין רחוק מאמונה שלימה וברורה באמת, אבל על ידי שירבה לדבר דיבורי אמונה, הדיבורים בעצמם יקבעו את האמונה בלבו, כי הדיבור יש לה כח גדול, והוא עיקר הדרך שמגיעים אל אמונה שלימה באמת.

וכן להיפוך, האדם צריך לשמור מאד מדיבורי כפירה ואפיקורסות, שלא יוציא מפיו שום דיבור הנוטה לכפירה ואפיקורסות חס ושלום, ואף על פי שהוא בעצמו אינו מאמין בהם, ואומר רק מה ששמע מאחרים, אפילו בדרך ליצנות בעלמא, גם זה איסור גדול מאד, ויוכל להזיק לאמונתו מאד חס ושלום, כי אסור לומר דברי הלצה על השם יתברך, ולכן אסור לחזור בפיו שום דיבור נגד האמונה חס ושלום, וכבר אמר לנו רביז"ל (שיחות הר"ן סי' רל"ז) שעל ידי זה נכשל יהוא המלך, על ידי שהוציא מפיו ואמר (מלכים ב' י"ח): "יהוא יעבדנו הרבה", אף על פי שבלבו היה לבלי לעבדו, רק אמר זאת בדרך ליצנות, כדי להטעות את עובדי הבעל, כמבואר שם במקרא, אף על פי כן נכשל אחר-כך על ידי זה, עד שעבד בעצמו עבודה זרה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (פנהדרין ק"ב:), כי ברית כרותה לשפתים, על כן צריכין ליזהר מזה מאד לא להוציא שום דיבור רע מפיו, ורק לחזור דיבורי אמונה בפיו בכל עת ובכל רגע, ועל ידי זה יזכה לאמונה ברורה ומזוככת בו יתברך, ולחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב בפרשת השבוע את אזהרת נביא שקר, (דברים י"ג) כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום ונתן אליך אות או מפת, ובא האות והמופת אשר דיבר אליך לאמר נלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם, לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא כי מנסה הוי"ה אלהים אתכם הישכם אוהבים את הוי"ה אלהיכם ככל לבבכם וככל נפשכם, ולכאורה יפלא, איך נמסר כה נביא שקר לעשות אות או מופת ולהטעות בני אדם מדרך האמונה, הלא היה צריך להתבטל לגמרי? וגם איך אנשים כשרים יכולים להבחין שהוא נביא שקר בשעה שעושה אותות ומופתים כאלה? אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי הנה עיקר ההבחנה הוא על ידי הדיבור, מה מדבר הנביא או חולם חלום ההוא, אם הוא מדבר דיבורי אמונה, ומחזק ומעורר בני אדם אל האמונה הקדושה, זהו סימן שהוא נביא אמת, וצריכין לקבל כל דבריו איך שהם,

אבל מיד שמוציא מפיו דיבור נגד האמונה, ואומר נלכה אחרי אלהים אחרים וגו', זהו סימן מובהק שהוא נביא שקר, שהרי הוציא מפיו דיבורי כפירה ואפיקורסות, ואפילו אם יעשה כל האותות והמופתים שבעולם, ויעמיד השמש באמצע היום, לא תאבה ולא תשמע אליו, כי זה רק נסיון מהקדוש ברוך הוא, לראות הישכם אוהבים את הוי"ה אלהיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם, כי סימן זה תמיד מסור ביד האדם, לשמוע מה נביא וחולם חלום מדבר, ומדיבורי פיו מכירים אותו תיכף ומיד, כי מחשבות לבו מוכרחים לצאת מבין דיבורי פיו, כי כל המחשבות באים אל הדיבור (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ו), ולכן תיכף ומיד ששומעים מבן אדם דיבור נגד האמונה חס ושלום, יכולים לדעת שהוא מלא כפירות ואפיקורסות רחמנא ליצילן, ואפילו שיראה אותות ומופתים ושידוד הטבע ממש, לא תאבה ולא תשמע אליו כי זה רק נסיון מלמעלה, והשם יתברך יזכינו לדבר תמיד רק דיבורי אמונה ויראת שמים בינינו לבין קוננו, וכן בינינו לבין חברינו, עדי נזכה להתדבק באור האמונה הקדושה באמת, ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת ראה ה'תשס"א

בשבת קודש בבוקר בקידושא רבא דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה מבעל תפילה מעשה י"ב דף שע"ה עיין שם.

פת אחרת אמרו, שראוי למלך מי שיש לו שפע מזונות הרבה, ואינו נזון ממזונות של שאר בני-אדם, רק ממזונות דקים (פגון חלב, פדי שלא יתגשם שכלו), ואיש פזה ראוי למלך, אך לא מצאו תכף איש פזה, שלא יהיה נזון ממזונות של שאר בני-אדם, ובחרו להם לפי שעה איש עשיר שיש לו שפע מזונות הרבה, עד אשר ימצאו איש פרצונם, דהינו שלא יהיה נזון וכו' פנ"ל, ולפי שעה עשו את העשיר למלך, עד אשר ימצאו איש פנ"ל, אז ירד העשיר מן המלוכה ויקבלו את אותו האיש למלך, ובחרו להם ארץ גורמת לזה, והלכו וישבו שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל ממשיך לספר, פת אחרת אמרו, שראוי למלך מי שיש לו שפע מזונות הרבה, ואינו נזון ממזונות של שאר בני-אדם, רק ממזונות דקים (פגון חלב, פדי שלא יתגשם שכלו), ואיש כזה ראוי למלך, כי מצד אחד בוודאי ענין האכילה הוא דבר גדול מאד, ועל ידי אכילת ישראל נעשה יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה אפין באפין (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ב), כי כשאדם אוכל כדי להיות חזק ובריא לעבודת השם, בוודאי יש בזה עבודה גדולה, ויכול לבא לדביקות גדול בהשם יתברך על ידי האכילה, עד שישתוקק אחריו יתברך ברצון מופלג כזה שלא יידע מה שהוא רוצה (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ז), אבל מצד שני יש קליפה ושגעון גדול אצל בני אדם, שעושים ישות ומציאות שלימה מן האכילה, ומדקדקים לאכול רק מאכלים עדינים וטבעיים וכו', עד שאינם רוצים לאכול בשר ודגים, רק צמחים ועשבים וכו', וכל זה שטות ושגעון גדול, כי די לנו במה שאסרה תורה, ואין צריכין לחדש גדרים ואיסורים חדשים שלא נצטוונו עליהם, וכשעושים ישות מן האכילה, זה נקרא תאות אכילה, וכמו שפעם אמר רביז"ל "פארבענדיווען מיט עסין איז תאות אכילה" (לדקדק ולבחור באוכל, זהו תאות אכילה), כי האדם צריך לאכול מה שהכינו לו, ולא להיות בררן ומפנקן בכל פרט ופרט של האכילה, בוודאי צריך להיות ברור לו כשמש שהכל כשר בתכלית הכשרות, כי בלא זה אסור לאכול כלל, ובפרט באכילת בשר, אם אינו מכיר את השוחט והרב המכשיר, אסור לאכול בשר כלל וכלל, כי קרוב לוודאי שיכשל במריפות ונבילות רחמנא ליצלן, ובפרט היום שמוכרים כל מיני מוצרי מאכל תחת השגחה של רבנות זה או זה, או תחת הכשר רב זה וזה, והכל משוחד ומושחת, ומעורב ממאכלות אסורות ממש רחמנא ליצלן, ולכן הדבר ראש וראשון הוא שיהיה מאכל אחר שנתברר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ב), היינו שנתברר כשרותו בתכלית הבירור, ואז מצוה לאכול, ולא לדקדק ולומר שצריך רק חלק זה של האוכל, או רק כשהאוכל מבושל בדרך זה, כי כל זה נקרא תאות האכילה, ובודאי כשאדם יודע שאיזה מאכל אינו טרי (שקוראים "פריש") או שהוא מזיק לו, אסור לאכול אותו, אבל כשמתחיל לדמות לעצמו דמיונות, כאילו אינו יכול לאכול רק מאכלים טבעיים וצמחונים וכו', כל זה הוא תאות האכילה ושגעון גדול, כי עושה ישות ומציאות גדולה מן האכילה, ואין זה דרך התורה כלל.

אך לא מצאו תכף איש כזה שלא יהיה נזון ממזונות של שאר בני-אדם, ובחרו להם לפי שעה איש עשיר שיש לו שפע מזונות הרבה, עד אשר ימצאו איש פרצונם, דהינו שלא יהיה נזון וכו' פנ"ל, ולפי שעה עשו את העשיר למלך, עד אשר ימצאו איש פנ"ל, אז ירד העשיר מן המלוכה

ויקבלו את אותו האיש למלך, ובחרו להם ארץ גורמת לזה, והלכו וישבו שם, כי מבואר בדברי רביו"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ד) שכל העשירים הם משוגעים ממש, כי הממון עושה אותו משוגע, ולכן אצלם יכולים למצוא מי שעושה ישות ומציאות מן האכילה, ואינו אוכל כמו שאר בני אדם, כי יש לו הרבה כסף לבזבז על עניני אוכל, ויכול לדקדק ולברר בעניני אכילה כרצונו, ובני אדם אוהבים איש כזה, בבחינת (משלי י"ד) ואוהבי עשיר רבים, כי כל אחד נדמה לו שיוושע באיזה ענין על ידי העשיר, ואולי ימצאו חן בעיניו ויתן להם כסף, וזה פגם של עבודה זרה רחמנא ליצלק, כי עושה ישות ומציאות מבן אדם, ומחניפים אותו ומשתחווים אליו, נמצא שעשו ממנו עבודה זרה רחמנא ליצלק, כי האדם צריך לשים כל בטחונו אך ורק בהשם יתברך, וממנו יתברך מקבלים כל דבר, ובפרט הממון הכסף, וכמו שכתוב (חגי ב') לי הכסף ולי הזהב נאם ה', וכל מה שמרבים להתפלל אליו יתברך, כן מקבל כל הצטרכותו ואין חסר לו שום דבר כלל, והשם יתברך יזכינו להתחזק באמונה יתירה בו יתברך, ולהתדבק בו יתברך מכל פרטי הבריאה, עדי נוכח גם מאכילתנו להתדבק אליו יתברך, ולהכלל בו לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת ראה ה'תשס"א

בסעודה שלישית סעודת רעווא דרעווין דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביו"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ו' המדבר מסוד כוונת אלול עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביו"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על כמה נקודות שבתורה זו של רביו"ל), כשרוצה אדם לילך בדרכי התשובה, צריך להיות בקי בהלכה, וצריך להיות לו שני בקיאות, הינו בקי ברצוא, ובקי בשוב, פמו שכתוב: 'זפאָה מאן דעיל ונפיק' (זהר ויקהל ריג; האזינו רצב) וזה בחינת (תהלים קל"ט): "אם אסק שמים-שם אָתה", בחינת עיל, בחינת בקי ברצוא "ואציעה שאול-הנך", בחינת ונפיק, בחינת בקי בשוב, וזה (שיר-השירים ו): "אני לדודי ודודי לי", "אני לדודי", זה בחינת עיל, 'ודודי לי', זה בחינת ונפיק [וזה סוד פונת אלול], עיין שם כל זה בדברי רביו"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה מבואר בכתבי האריז"ל (שער הכוונות – חודש אלול, מובא בסוף תורה זו של רביז"ל), שסוד כוונת אלול מרומו בפסוק (ישעיה מ"ג) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה, והענין בזה, כי העולם הזה נדמה כמי הים שאין להם סוף, כי אורו יתברך גנוז בתוך כל פרט ורפט של הבריאה, והוא אור שאין לו סוף ותכלית, ולכן צריכין למצוא "דרך" איך לעבור הים בשלימות, ולהגיע אל מחוז חפצו לחיים ולשלום, ושלא יטבע בתוך הים, והדרך הוא דרך התשובה, היינו לחזור אליו יתברך בכל יום ובכל עת ובכל שעה, כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז'), וצריכין תמיד לתקן וליישר מעשיו לפניו יתברך ולעשות תשובה, וגם אפילו הצדיק הכי גדול צריך לחזור תמיד בתשובה, כי כפי ההשגה שמשוג עכשיו בהשגות אלקותו יתברך, הרי ההשגה של אתמול היתה בבחינת גשמית, וצריך לחזור בתשובה על זה, נמצא שכל מה שעולה ומשיג באלקותו יתברך, הרי הוא עושה תשובה על השגתו הראשונה, ולכן דרך התשובה שייך לכל אדם בכל עת, ובוותר בחודש אלול, שאז נפתח דרך זה במיוחד, כי אז מכינים על ימי ראש השנה הקדושים, שכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, ודנים את כל אחד מה יהיה עמו בשנה הבאה, מי יחיה ומי ימות וכו', ולכן מוכרחים אז לעשות תשובה כדי לזכות במשפט ולקבל שנה טובה ומבורכת, ולכן אז הזמן להיות "בקי" בדרך התשובה, ולחזור אליו יתברך באמת.

ומגלה לנו רביז"ל, שבקיאות זאת כלול משני דברים, בקי ברצוא ובקי בשוב, ופעמיים בק"י עולה בגימטריא דר"ך שהוא דרך התשובה הנ"ל, והענין בזה, כי הנה מי שרוצה להתקרב אליו יתברך, מוכרח להיות בקי איך לעלות ולהתקרב אליו יתברך, ואיך לרדת ולהתרחק קצת, כי חיי האדם כלולים מעליות וירידות, ותכלית הירידה הוא בשביל העלייה, כדי שיעלה ויתקרב יותר, אבל מוכרח להיות בקי איך לעלות ואיך לרדת, כי בשעה שאדם עולה ומתקרב אליו יתברך, צריך תמיד לדעת שעדיין לא השיג את הכל, כי אורו יתברך אין סוף ואין תכלית, ואי אפשר לאדם להשיג את הכל, וברגע שנכנס באדם מחשבה שכבר הגיע לאיזה מדריגה עליונה והשיג את הכל, זהו סימן שעדיין לא התחיל להשיג כלום, בבחינת מה שנאמר (תהלים קל"ט) אם אסק שמים שם אתה, שכל מה שאני עולה לשמים, אני רואה ששם אתה, ועדיין לא השגתי כלום, וזהו בקיאות גדולה מאד, כי לפעמים דייקא בשעה שאדם עולה בעלייה גדולה, הוא נתעוור מרוב אור, ומתרחק לגמרי, וכמו שהיה עם אלישע אחר, שדייקא על ידי שעלה לפרדס וראה מה שראה, נפל ונתרחק (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' פ"ב), כי להדרי מעלה, היינו לאלו שדרים כבר במדריגות רמות

וגבוהות מאד, צריכין לגלות את ההשגה של "איה מקום כבודו", שישאלו ויבקשו איה מקום כבודו, שעדיין לא השיגו כלום, וצריכין לחפש אחר כבודו יתברך מחדש (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ז'), ולכן עיקר הבק"י ברצוא הוא לדעת שיש לו לעלות יותר ויותר, ולא ידמה לעצמו כאילו השיג את הכל.

וכן בעת ירידה צריך להיות בק"י בשוב, היינו לדעת איך לרדת, ואף פעם לא להתייאש מפני שום ירידה ונפילה שבעולם, כי הצדיק מגלה לכל הדרי מטה המונחים במדריגות התחתונות, את ההשגה של "מלא כל הארץ כבודו", שכבודו יתברך עדיין נמצא אתם עמם ואצלם, בבחינת (תהלים קל"ט) ואציעה שאול הנך, שאפילו אם ירדתי לשאול ממש, והצעתו לעצמי שם מטה, גם שם הנך, אתה נמצא שם, כי בהכרח עובר על האדם כל מיני משברים וגלים במשך ימי חייו, ועליו להתחזק בכולם ולהאמין שהכל לטובתו, ואפילו אם נפל למה שנפל ונכשל במה שנכשל חס ושלום, לא יתייאש כלל, כי אם יחזור בתשובה, אזי יתהפכו כל ירדותיו ונפילותיו לתכלית העלייה, ולכן צריכין להיות בקי מאד בשוב, ולדעת שבודאי יש ירדות ונפילות יותר גרועים מאלו, ויחזק את עצמו לא ליפול יותר חס ושלום, וכשאדם יש לו שני בקיאות אלו, אזי הוא הולך בדרך התשובה, כי הן בעלייה והן בירידה הוא מוצא את השם יתברך, וזה נותן לו דרך כבושה לעבור את מי הים שהם חיי עולם הזה לשלום, וזוכה להגיע אל מחוז חפצו שהוא הדביקות וההתקרבות האמיתי אליו יתברך, אשרי לו.

והנה מבואר בדברי רביז"ל בתורה זו, שהליכה בדרך התשובה נקרא בשם בקי, כי בק"י עולה בגימטריא הוי"ה אלהי"ם, כי בקיאות זאת הוא לדעת שהן הוי"ה שהוא מדת הרחמים, והן אלהי"ם שהוא מדת הדין, הכל ממנו יתברך, לקרב את האדם אל עבודתו, כי זהו עיקר שלימות הדעת, לדעת כי הוי"ה הוא האלהי"ם אין עוד מלבדו (דברים ד'), ולהלל לשמו יתברך בין במדת הרחמים ובין במדת הדין בבחינת (תהלים נ"ו) בה' אהלל דבר, באלהים אהלל דבר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ד'), וכשאדם יש לו הדעת הזו, אזי יש לו בקיאות בדרך התשובה, כי הן כשהוא עולה, והן כשהוא יורד, הוא יודע שלפעמים מתגלה אליו מדת הרחמים, ולפעמים מתגבר מדת הדין, אבל הכל ממנו יתברך לקרב אותו בתכלית ההתקרבות, ולכן בעלייתו הוא ממשיך לעלות מעלה מעלה, ואינו מפסיק עבודתו מפני שום דבר שבעולם, וכן בירידתו מחפש הרחמים והחסדים שהקדוש ברוך הוא גומל עמו בכל עת אפילו בשעת ירדתו, ומחזק עצמו בהם, ואינו נופל בנפילות וירידות יותר גרועות

חס ושלום, ואזי הולך לבטח בדר"ך התשובה, כי דר"ך בגימטריא שני פעמים בק"י כנ"ל, וזוכה למצוא את השם יתברך בכל פרטי החיים, אשרי לו ואשרי חלקו. וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בפרשת השבוע את סימני דגים טהורים, שהם סנפיר וקשקשת, וכמו שכתוב (דברים י"ד) את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת תאכלו וגו', ויש לומר בזה, שמרמזו כאן כל דברי רביז"ל הנ"ל, כי הנה נשמות ישראל נמשלו לדגים שבים, וכמו שכתוב (בראשית מ"ח) וידגו לרוב בקרב הארץ, והנה שני סימנים אלו מרמזים על שני בקיאות הנ"ל של רצוא ושוב, שצריכין להיות בקי בהם בכדי לעבור את מי הים לשלום, בבחינת הנותן בים דרך הנ"ל, כי הנה הסנפירים של הדג הם הכנפיים שהוא שט בהם, שמרמז על ענין בקי ברצוא הנ"ל, שיהיה לאדם כמו סנפירים וכנפיים חזקים לשוט בהם בים החכמה, ולהתקרב אליו יתברך בכל מעמד ומצב שימצא את עצמו, ואף פעם לא לעמוד במקום אחד ולחשוב שכבר הגיע אל כל מה שצריך להגיע, אלא ימשיך לשוט בים החכמה, ולעשות לעצמו דר"ך בים, והקשקשים של הדג הם כמו מגן ושריון המגין עליו מדבר המזיקו, שזה מרמז על ענין בקי בשוב הנ"ל, שלא יפול ויתרחק האדם מפני שום ירידה ונפילה שעובר עליו, כי זהו ענין של מגן ושריון שמגין על החיל שהולך למלחמה, שאפילו יורה בו האויב חצים ואבנים, כולם מתחלקים ומתגלשים מפני המגן, וכן צריך האדם להיות כל כך חזק בהתקרבותו אל השם יתברך, שאפילו יורה בו הס"מ כל מיני חצים ואבנים חס ושלום, לא יפילו ולא ירחיקו אותו, וכמו שאמר רביז"ל בשעה שגילה את העשרה מזמורי תהלים של התיקון הכללי, שהם כמו שריון ומגן מפני חצי הס"מ, שלא יוכלו ליכנס בו, ולכן שני סימנים אלו הם הסימנים של דג טהור, היינו של נשמות ישראל הקדושים והטהורים שרוצים להתקרב אליו יתברך, כי כשיש לאדם שני בקיאות אלו של רצוא ושוב, שהם סנפיר וקשקשת, זהו סימן שנשמתו טהורה לה', מה שאין כן אם אין לו סנפיר וקשקשת, הוא סימן של דג טמא חס ושלום, כי הוא עלול להתרחק הן בעת עלייתו, שלא יידע איך לשוט הלאה בעבודתו, והן בעת ירידתו שלא יידע איך לשמור מחצי הס"מ, ואיך להגן על עצמו מהכפירות והאפיקורסות המצוי בעולם חס ושלום, כי מחמת שאין לו מגן ושריון הוא בסכנה גדולה שלא יכנס בו דיעות כוזבות ונפסדות של אנשי העולם, ולכן דייקא בחודש אלול הוא הזמן להכין לעצמינו לבושים חזקים של תורה תפילה ומצוות ומעשים טובים, שיהיו לנו למחסה ולמגן מכל הקליפות הנמצאות בחוץ, ואור התורה יורה לנו את הדרך איך לשוב אליו יתברך באמת, והשם יתברך יזכינו להמשיך עלינו קדושת הימים האלו,

ונזכה ללכת בדרכי התשובה באמת, עדי נזכה לקבל שנה טובה ומבורכת, שנת
גאולה וישועה בכלל ובפרט, אמן ואמן.

